ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА МАРИЦА 2021 – 2027 Г.

Д О К Л А Д

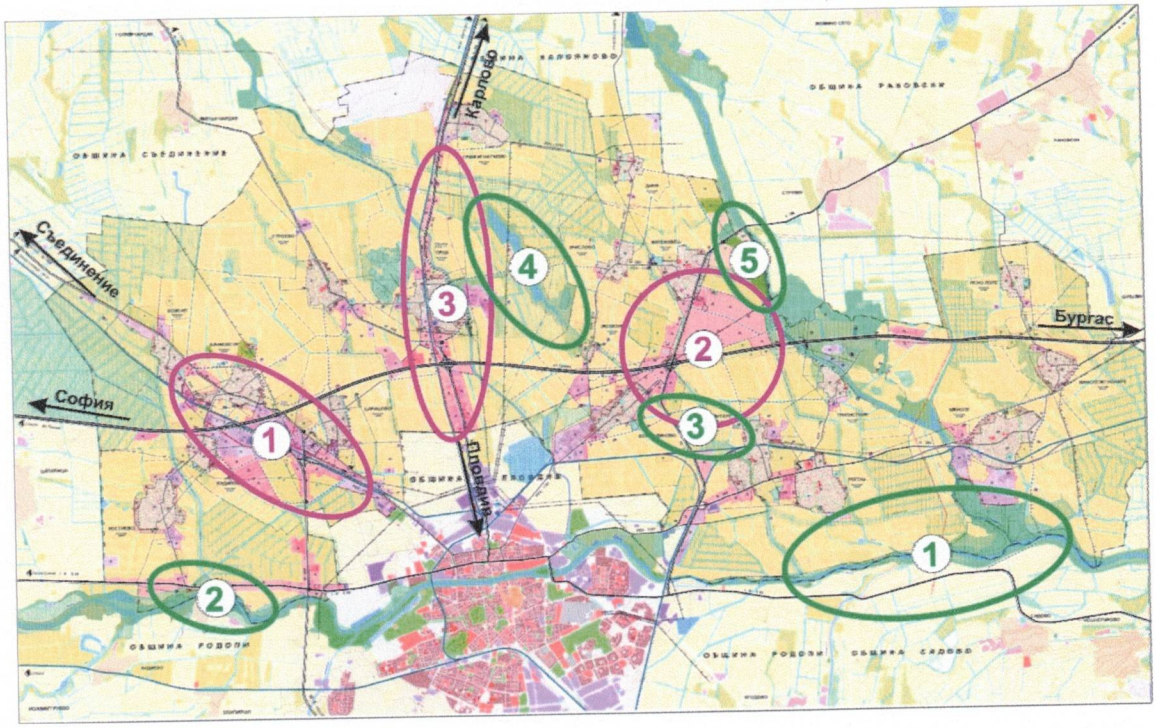
ЗА

МЕЖДИННА ОЦЕНКА

НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА МАРИЦА

ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 ГОДИНА

(МЕЖДИНЕН ПЕРИОД 2021-2024 ГОДИНА)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

ВЪВЕДЕНИЕ	5
1. Нормативно основание за разработването на междинна оценка	6
2. Предмет, цели и задачи на междинната оценка	6
3. Кратка оценка на общото въздействие на промените в социално-икономическата среда в междинната реализация на ПИРО	8
3.1. Действащи планове и програми в междинния период	8
3.2. Оценка на демографските промени	10
3.3. Промени в социална среда	14
3.3.1.Промени в сферата на образованието	14
3.3.2. Промени в системата на социалните грижи и на системата на здравеопазването	16
3.3.3. Промени културната и спортната среда	16
3.3.4. Промени в икономическата среда	18
4. Оценка на въздействието но устройствената, инфраструктурната и екологичната среда	19
4.1. Оценка на въздействието на устройствената среда	19
4.2. Оценка на въздействието на инфраструктурната среда	20
4.3. Оценка на въздействието на екологичната среда	21
5. Оценка на привлечения външен финансов ресурс	23
5.1. Привлечен ресурс по ОП „Иновации и конкурентоспособност“	24
5.2. Привлечен ресурс по Програмата за развитие на селските райони	25
5.3. Привлечен ресурс по ОП „Развитие на човешките ресурси“	28
5.4. Привлечен ресурс по Националния план за възстановяване и устойчивост	29
6. Оценка на изпълнените „меки“ мерки	32
7. Оценка на качеството на организацията по изпълнението и мониторинга на ПИРО	33
8. Оценка на постигнатия напредък	35
9. Изводи и препоръки	40

Списък на таблиците

Таблица 1. Промени в демографското развитие на община Марица за периода 2021-2025 г.

Таблица 2. Промени в броя на населението в населените места на община Марица за периода 2021-2025 г.

Таблица 3. Промени във възрастовата структура на населението на община Марица към 2021 и 2025 г.

Таблица 4. Промени в инфраструктурата на образованието в община Марица за периода 2021-2024 г.

Таблица **5.** Привлечен финансов ресурс по ПРСР – общо от бизнеса и публичния сектор

Таблица 6. Привлечен финансов ресурс от ПРСР по приоритети на ПИРО от бенефициент публичен сектор

Таблица 7. Привлечен външен финансов ресурс по оперативни програми и други източници по проекти реализирани в община Марица в междинния период 2021-2024 г.

Таблица 8. Индикатори за резултат в ПИРО – община Марица 2021-2027 г.

Таблица 9. Качествена характеристика на изпълнение на индикаторите за резултат

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ЕИСУРР – Единна информационна система за управление на регионалното развитие
ЕС – Европейски съюз
ЕСИФ – Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЗРР – Закон за регионалното развитие
ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на средствата от Структурните инструменти на Европейския съюз
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МО – Междинна оценка
МСП – Малки и средни предприятия
НСИ – Национален статистически институт
НПРУ –Национален план за развитие и устойчивост
ОУ – Основно училище
ОУПО – Общ устройствен план на община
ОПИК – Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“
ПИРО – План за интегрирано развитие на община
ППЗРР – Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР – Програма за развитие на селските райони
ОБ – Общински бюджет
ОбС – Общински съвет
ПСОВ - Пречиствателни станции за отпадъчни води
ОУ – Основно училище
ОУПО– Общ/и устройствен план на община
ПИРО – План за интегрирано развитие на община

ВЪВЕДЕНИЕ

В структурно и в съдържателно отношение Плановете за интегрирано развитие на общините (ПИРО) попадат в групата на планови документи за комплексно развитие на териториалните единици. Със *Закона за регионално развитие* (ЗРР), *Правилника за приложение на ЗРР* (ППЗРР) се конкретизира същността на ПИРО, като основен планов документ на общинско ниво, изпълняван в програмния период 2021-2027 г. При изработването, а след това и прилагането на ПИРО се отчитат изискванията на *„Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община за периода 2021-2027 г* " (наричани накратко по-нататък в текста „Методически указания....") на Министерството на регионалното развитие и благоустройство (МРРБ).

С разработения и приет в началото на 2021 г. от Общинския съвет на община Марица *План за интегрирано развитие на общината* са предвидени стратегически цели, приоритети и конкретизиращите ги мерки, насочени към по-доброто ефективно използване на потенциала на общината за решаване на заложените в плана цели и приоритети. С провежданата от управленските структури – Общинския съвет, кметския екип и общинската администрация, политика се обосновават възможностите за целево и ефективно използване на разполагаемите ресурси, както и създаване на условия за привличане на свежи инвестиции.

Междинната оценка на изпълнение на ПИРО е един от елементите на мониторинга. Той включва система. от механизми за наблюдение, оценка и контрол на изпълнение на плана. Тази оценка е необходима, за да се:

- Оценят положителните страни в дейността на местните власти (основно общинската администрация) и партньорите й в лицето на местния бизнес и представители на неправителствения сектор по изпълнението на приоритетите и стратегическите цели;

- Открояят възникналите проблеми и да се направят препоръки за преодоляването им в оставащите години до края на програмния период 2025-2027 г.

В този смисъл, в междинния период се прави обобщен преглед и оценка на изпълнението на ПИРО. Оценяват се постигнатият напредък в комплексното развитие на местния социално-икономически и инфраструктурен комплекс и подобряването на екологичната среда. Това се констатира чрез оценка на

степента на постигнатото изпълнение на приоритетите, стратегическите цели и мерките, съдържащи се в ПИРО. При откроряване на някои проблеми в изпълнението на отделни дейности по стратегическите цели на ПИРО се дават препоръки за тяхното решаване до края на програмния период.

1. Нормативно основание за разработването на междинна оценка

Съгласно изискванията на Закона за регионалното развитие (ЗРР), в средата на плановия период на изпълнение на Плана за интегрирано развитие на Община Марица 2021-2027 г. се изработва Междинна оценка за постигнатите резултати от прилагането му. Нормативното основание за изработване на Междинната оценка се съдържа в чл. 8, ал. 2 и в чл.33 (1) от ЗРР. Съгласно него се изисква изготвянето на обобщена преценка на общинското развитие между 2021 – 2024 г., която да оцени:

- постигнатите резултати в посочения междинен период;
- насоките на провежданите политики по изпълнение на ПИРО до края на настоящия програмен период.

Междинната оценка се представя под формата на доклад на кмета на общината. Важно изискване, произтичащо от чл. чл.26, ал.1 от ППЗРР, е Докладът на кмета на общината за резултатите от Междинната оценка на ПИРО да бъде внесен за обсъждане и одобряване от Общински съвет – Марица. След приемането му от Общинския съвет, Докладът от Междинната оценка се публикува на интернет-страницата на община Марица и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.

В община Марица вече има натрупан опит по изработване на оценки (Предварителни, Междинни и Последващи) на Общинския план за развитие на общината (ОПР) в предишния програмен период 2014-2020 г. Това улеснява в методическо и съдържателно-фактологическо отношение изготвянето на настоящата Междинна оценка за изпълнение на ПИРО - Марица Тя се отнася за междинния период 2021-2024 г.

2 Предмет, цели и задачи на междинната оценка

Предмет на междинната оценка на ПИРО за периода 2021-2024 г. е постигнатия напредък в комплексното (интегрирано) развитие на община Марица и оценка на настъпилите изменения в социално - икономическата среда, подобряване на инфраструктурното и екологичното състояние. Напредъкът в измененията на различните типове среди следва да се оценява като резултат от

изпълнените или в процес на изпълнение инвестиционни проекти и инициативи, както и на редица „меки“ мерки, несвързани с използване на инвестиционен финансов ресурс.

Целта от изработването на Междинната оценка е определена в действащата нормативна уредба. В конкретен план, основната й цел е да определи хода на изпълнението на Плана за интегрирано развитие (2021-2027) на община Марица за фиксирания междинен период 2021-2024 г.

Задачи. С изработването на МО за изпълнение на ПИРО на община Марица за периода 2021 – 2024 г. се поставят определени задачи. Същите се формулират по следния начин:

- оценка на степента на постигане на съответните цели;
- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- оценки на институционалната и организационна среда за изпълнение на плана;
- изводи и препоръки.

Така определените задачи на Междинната оценка, конкретизират поставената цел с нейното изработване. Тъй като ПИРО е със срок на приложение до 2027 г., част от посочената цел е да се оцени постигнатият напредък в изпълнението на заложените в плана приоритети, стратегически цели и дейности в *периода 2021-2024 година*. Друга част от целта е да разкрие (при наличие) съществени проблеми в провежданите политики, затрудняващи нормалното изпълнение на плана. При констатирани сериозни проблеми, междинната оценка може да препоръча необходимостта от актуализиране на ПИРО. В действащите *„Методически указания …..“* е заложено изискването, че при добре обосновано предложение за актуализация на ПИРО се преминава през същите процедури, прилагани при изработването, обсъждането и приемането на нов план.

Оценката на ПИРО дава определена тежест на степента на междинно изпълнение на приоритетите и стратегическите цели. Те са конкретизирани чрез мерките и дейностите (инвестиционните проекти и меките мерки). включени в *Индикативния списък с приоритети, цели, мерки и дейности, включени в ПИРО Марица 2021-2027 г.*

Акцентът е поставен върху проекти, програми и др., които са приключени, или са в процес на реализация за периода на оценка (2021-2024 г.). За проектите, които са в процес на изпълнение се отчита и напредъка и нивото на изпълнение

до 2024 г. В Междинната оценка не се разглеждат и оценяват мерки и дейности на общинската администрация с регулярен характер.

В съдържащия се в плана раздел *Наблюдение и оценка на ПИРО - Марица* е предвидено да се изготвят *Годишни доклади.* Изключение за такъв доклад се допуска за 2021 г. Наличната информация показва, че в междинния период на реализация на плана липсват данни за наличието на такива годишни доклади. каквото е и изискването на действащата нормативна уредба.

Липсата на годишни доклади може да се оцени като *пропуск в прилагането на системата за наблюдение и оценка на изпълнение на ПИРО.* Като компромис може да се приеме наличието на два *Отчета за изпълнение на Програмата за управление на община Марица* съответно за 2024 и 2025 година. И двата Годишни отчета се основават на изискванията и на изпълнените дейности, свързани с:

- План за интегрирано развитие на община Марица /ПИРО/ за периода 2021-2027 година.
- Целите, отразени в бюджета на общината за 2024 г., свързани с реализиране на политики за подобряване на социално-икономическото и инфраструктурно развитие на общината.

В посочените два документа се отчитат изпълнените мерки и дейности, включени в целите и приоритетите на ПИРО в периода 2021-2024 г. Така формално може да се приеме, че двата отчета изпълняват и ролята на годишни доклади. В тази връзка, изхождайки от Методическите указания за изработване и прилагане на плановете за интегрирано развитие на общините за периода 2021-2027 г., в частта за Мониторинг за изпълнението може да се направи следната ***препоръка***:

- *Изготвяне на Годишни доклади за изпълнение на ПИРО в оставащите две години от програмния период – 2026 и 2027 г.*
- *Тези Годишни доклади ще улеснят изготвянето на задължителната последваща оценка за изпълнение на ПИРО през 2028 година*

3. Кратка оценка на общото въздействие на промените в социално-икономическата среда в междинната реализация на ПИРО

3.*1. Действащи планове и програми в междинния период*

ПИРО на община Марица е един от основните документи, очертаващи насоките и определящи политиките на местната власт в сферата на социално-икономическото, инфраструктурното развитие и състоянието на околната среда в

периода 2021-2027 година. С неговото изпълнение се постигат определени изменения в развитието на общината.

Прегледът на фактическото пространствено, демографско, социално-икономическо, инфраструктурно и екологично състояние на общината във времевия период на изпълнение на ПИРО се съдържа в настоящия Доклад за междинната оценка.

Паралелно с основния планов документ в общината – ПИРО, се реализира и дългосрочен (с двадесет годишен хоризонт) *Общ устройствен план* (ОУПО). Изработването на ОУПО стартира през 2024 г. с приемането на Планово задание за изработване на самия план. Предварителният проект на Общия устройствен план на община Марица и неговият окончателен проект са в процес на финализиране. С неговото прилагани ще се определят насоките и политиките на общината в сферата на устройственото планиране. Важно изискване, отчитано при разработването на тези два планови документа, е да се търси и да се постигне възможния синергичен ефект от едновременното им прилагане.

В управленския мандат 2023-2027 г. В община Марица се реализира и трети важен документ – *Програма за управление на община Марица* в посочения четиригодишен период. Този планов документ застъпва провежданите политики на общината в част от междинния период на изпълнение на ПИРО и годините до приключване на действие на плана – 2027 г. Изискванията за синхронизиране на действията по изпълнение на двата основни плана (ПИРО и ОУПО) и на Програмата за управление на община Марица за действащия мандат (2023-2027 г.) е в подкрепа на политиката за интегрирано развитие на община Марица. Подходът за интегрирано прилагане на посочените документи цели постигане на съществен напредък в изпълнението на ПИРО в периода на неговото прилагане.

Същността на интегрирания подход е свързан с изискването да се постигне устойчиво развитие на общината, като се ограничат некоординираните, хаотични понякога, действия за развитие на местната общност, които не винаги дават очакваните резултати. Устойчивото развитие се постига с по-пълното и ефективно използване на потенциалите на общината за планираното социално-икономическо, инфраструктурно развитие и екологичното състояние. Териториалната основа за това са устройствените решения, заложени в Общия устройствен план на общината (ОУПО).

В община Марица в периода 2021-2024 г. се прилагат и някои документи с програмно-оперативен, секторен характер. Такива например са Годишните програми за развитие на туризма, Общинската програма по енергийна

ефективност за 2021-2027 г., Програмата за управление на отпадъците на Община Марица за периода 2021-2028 г. и др.

Изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Марица в междинния период – предмет на Междинната оценка, се изпълнява в динамична политическа, нормативно-правна, институционална и управленска среда с проявлението им на:

- Национално и регионално ниво;
- Местно (общинско) ниво.

Макар динамиката на процесите на национално и регионално нива да имат отражение в изпълнението на различните планови, програмни и други документи на местно ниво, в Междинната оценка на ПИРО *превес в оценката на резултатите* има *конкретното въздействие на плана върху местната социално-икономическа среда.*

Обективната оценка на провежданата общинска политика по изпълнение на целите, приоритетите, мерките и конкретните дейности (проекти) на ПИРО в междинния период на изпълнението на самия план дава възможност да бъдат оценени положителните (силните) и отрицателните (слабите) страни в дейността на общинската администрация и на останалите партньори. Това е и една от основните задачи на Междинната оценка, а именно да се преценят обективните възможности и нужните действия за по-нататъшното изпълнение на ПИРО. За тази цел важно място в Междинната оценка заемат Отчетите за изпълнение на програмата за управление на община Марица за 2024 и 2025 г. Освен тях се използват и други официални източници – планови и програмни документи на общинската администрация, Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейския съюз в България в програмния период 2021-2027 г. (ИСУН 2026 г.), Електронния регистър на проектите, поддържан от МИГ на община Марица, ведомствени информационни източници – НСИ, Регистри на РУО, РЗИ и др.

3.2. Оценка на демографските промени

Предмет на оценяване в Междинната оценка в сферата на *човешкото състояние* на общината са демографските промени, настъпили след приемане на ПИРО. Демографското състояние и очертаващите се тенденции в развитието на населението, на човешкия фактор са един от факторите не само за степента на населеност на територията, а и за социално-икономическото състояние и перспективното развитие на общината. Оценява се каква е ролята на провежданата местна политика по отношение на измененията на количествените параметри и на качествените характеристики на населението.

Акцент в оценките на измененията в демографското състояние е ролята на човешкия фактор за изпълнение на целите и приоритетите на Интегрирания план за развитие на община Марица в междинния период – 2021 – 2024 година. Данните за демографското състояние и очертаните тенденции в развитието на населението към 2024 г. се съпоставят с тези в началния период на изпълнение на плана. На основата на тези съпоставки се формулират и съответните изводи за ролята на човешкия фактор за последващото изпълнение на ПИРО до 2027 година.

Основен източник на официална информация и демографски данни е Националния статистически институт (НСИ). Един от критериите за резултатите от междинното отчитане на изпълнението на ПИРО се отнася за промените в населеността на общинската територия. Целта е да се направи съпоставка с обективно очертаните тенденции за застрашителното обезлюдяване на преобладаващата част на общините в страната и проявлението на този сериозен демографски проблем в община Марица. Динамиката в демографските промени е отразена в таблица 1.

Таблица 1

Промени в демографското развитие на община Марица за периода 2021-2025 г.

Показатели /Години	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
брой население	31886	31637	31422	31191	31043
намаление спрямо предшестващата година (в %)		*-0,78*	*-0,68*	*-0,74*	*-0,47*

Източник: *НСИ*

Община Марица също е засегната от процеса на обезлюдяване, макар и не в такива мащаби, характерни за останалите общини в страната. За петте години, обхващащи периода на междинното отчитане на изпълнение на ПИРО броят на населението намалява общо с 843 д., или с по 168 човека средно на година. Сравнителният анализ за обезлюдяването на общините от област Пловдив за посочения период показва, че община Марица е най-слабо засегната. Общата констатация за относително не много голямото намаление в броя на населението е с различно проявление в отделните населени места в общината.

Таблица 2

Промени в броя на населението в населените места на община Марица за периода 2021-2025 г.

населени места	2021 г.	2025 г.	Промени	
	Брой	Брой	Брой	%
община Марица	***31886***	***31043***	***-803***	***-2,64***
с. Бенковски	1379	1311	-68	-4,93
с. Войводиново	2073	2063	-10	-0,48
с. Войсил	1128	1026	-102	-9,04
с. Граф Игнатиево	1804	1795	-9	-0,50
с. Динк	961	922	-39	-4,06
с. Желязно	377	348	-29	-7,69
с. Калековец	2543	2483	-60	-2,36
с. Костиево	1867	1724	-143	-7,66
с. Кислово	688	587	-101	-14,68
с. Маноле	2722	2613	-109	-4,00
с. Манолско Конаре	736	599	-137	-18,61
с. Радиново	797	817	20	2,51
с. Рогош	3109	3098	-11	-0,35
с. Скутаре	2553	2418	-135	-5,29
с. Строево	1576	1606	30	1,90
с. Трилистник	785	868	83	10,57
с. Труд	4068	4017	-51	-1,25
с. Царацово	2110	2213	103	4,88
с. Ясно поле	610	535	-75	-12,30

Източник: *НСИ*

Устойчивостта на демографското състояние и бъдещото развитие, освен от броя на населението, се влияе и от възрастовата структура на населението. Тя дава отражение и върху формирането на работната сила.

Съществен демографски проблем, освен обезлюдяването на територията, е и този за застаряването на населението. Нарастването на възрастното, за сметка на лицата от по-младите възрастови групи, се отразява и върху нормалното възпроизводство на населението.

В периода на междинната оценка на изпълнение на ПИРО се очертават и определени изменения в самата възрастова структура на населението на община Марица.

Таблица 3

Промени във възрастовата структура на населението на община Марица към 2021 и 2025 г.

Показатели	2021 Брой	2025 Брой	2021 (%)	2025 (%)
Общо, в т.ч.	31886	31043	100	100
в под трудоспособна възраст	4938	5004	15,49	16,12
в трудоспособна възраст	19310	18371	60,56	59,18
в над трудоспособна възраст	7638	7668	23,95	24,70

Източник: *НСИ*

Възрастовата структура на населението на община Марица не се различава съществено от средната за област Пловдив. Тя е съпоставима с тази на общините Пловдив, Кричим и Перущица. Същата е с по-добро съотношение на възрастовите групи в сравнение с община Родопи, която е с аналогична селищна структура с изцяло селско население.

Промените в демографската картина имат отношение към измененията в социалната и икономическата среда, които са резултат от изпълнението на ПИРО.

Констатации: По отношение на броя и някои структури на населението (населеността на общината, отклоненията от стандартната възрастова структура и др.) се налагат следните констатации:

- Междинната реализация на ПИРО и оценките на данните за населеността не показват съществено обезлюдяване на територията на общината;
- В селищната мрежа се открояват няколко села, които увеличават броя на собственото си население, което е фактор за тяхното устойчиво социално-икономическо развитие;
- В демографското състояние и развитие през последните години на част от селата, се наблюдават процеси, които изискват провеждане на политики за относителното им стабилизиране;
- Налице е стагнираща (непроменена) през последните години възрастова структура на населението, което не гарантира очакваното естествено възпроизводство;
- В образователната политика се утвърждават мерки за прилагане на иновативни форми на обучение, водещи до подобряване образователното равнище на младите възрастови групи от населението на общината;

- Запазва се нарастващата потребност от работна сила за общинския социално - икономически и инфраструктурен комплекс, която не може да бъде покрита изцяло от местна работна сила;
- Потвърждава се заложената в ПИРО констатация, че част от тези потребности ще продължат да се задоволяват по линия на трудовите пътувания, основно от община Пловдив и частично от другите съседни общини.

3.3. Промени в социална среда

Организираното институционално предлагане на необходими социални дейности и социални услуги целево насочени към подкрепа на уязвими лица е важна функция – ангажимент не само на държавата, а и на местните власти. Някои от социалните услуги са с приоритет в провежданата местна политика. Разширяването кръга на съществуващите социални дейности чрез предлагане на нови такива е заложено в предлаганите мерки и дейности в ПИРО на община Марица за периода 2021-2027 година.

Основни източници за финансово подпомагане на проекти, свързани с развитието на социални дейности с публичен характер, са ОП „Развитие на човешките ресурси“, ПРСР и Националния план за възстановяване и развитие.

Част от предмета на Междинната оценка на изпълнение на ПИРО в периода, за който се отнася самата оценка, е да се разгледат настъпилите промени в социалната среда. В тази връзка се оценяват политиките на държавните органи и на местната власт в областта на:

- Образователната система и свързаната с нея образователна структура, съобразени с нормативно определените функции на община Марица;
- Здравеопазването на територията на общината и връзките на общината с община Пловдив за предоставяне на лечебни функции от по-високи нива (първична специализирана доболнична и болнична помощ);
- Дейности в сферата на социалното подпомагане на уязвими групи от населението;
- Културата и спортните дейности, вменени като функция на местните власти.

3.3.1.Промени в сферата на образованието

Образователните дейности заемат важно място в социалната среда на община Марица. Те са представени основно в предучилищното и училищното образование. Тези дейности се осъществяват в мрежа от заведения за предучилищното образование – целодневни детски градини (ЦДГ) и училищното образование – начални и основни училища. Средната образователна степен е

свързана с дейността на две училище с пълната образователна степен – средните училища (СУ) в селата Маноле и Калековец.

Оценката на промените в образователната система в общината е съобразена с характера на селищната мрежа и броя на лицата, подлежащи на предучилищно и училищно образование.

Таблица 4

Промени в инфраструктурата на образованието в община Марица за периода 2021-2024 г.

Показатели	2021/2022 учебна година		2024/2025 учебна година	
	ЦДГ	училища	ЦДГ	училища
Брой образователни институции	16	13	16	13
Брой обхванати деца	1186	1721	1186	2005

Източник: *НСИ, Районите за планиране, областите и общините в Р. България – 2022 и 2025 г.*

В стратегическата част на ПИРО, освен проектите насочени към подобряване на образователната инфраструктура (поддържане и реновиране на материално-техническата база на образователните институции), е заложено и прилагане на разнообразни *меки мерки.* Същите не са свързани с осигуряване на инвестиционен ресурс. През междинния период на изпълнение на ПИРО в областта на образованието са проведени различни кампании не само с образователен, а и с житейско–приложен характер. Такива са образователните кампании: „Уроци по родолюбие“, „Екологична кампания“, “Кампания избор на бъдеща професия“, „Програма детски образователен туризъм“ в център „Малтепе“, Образователна програма „Учене чрез преживяване“ и др.

Изпълнени или в процес на приключване са проектите по изграждане на училищна СТЕМ среда. Безвъзмездната финансова помощ по тези проекти се осигурява от Националния план за възстановяване и устойчивост. Основни ползватели на подобрената със съвременни технологии среда са част от основните училища в селата Труд, Граф Игнатиево, Рогош, Бенковски, Царацово, Костиево, Войводиново, Войсил, Скутаре.

Данните за мрежата от заведения за предучилищно и училищно образование в община Марица за периода 2021- 2024/2025 година, както и подобряване на образователния процес дават основание за следните ***констатации:***

- Броят на лицата, подлежащи на предучилищното и на училищното образование, варира в неголеми граници, които не налагат преструктуриране на мрежата от образователни институции на територията на община Марица;

- Запазва се стабилният характер на мрежата от детски заведения и от училища;

- Нараства броят на учениците в средното образование (VIII-XII клас), учещи в двете СУ на територията на общината;

- В периода, предмет на Междинната оценка, са реализирани проекти за подобряване качествата на сградния фонд на училищата и на детските градини и прилежащите терени, както и проекти в реализация за въвеждане на иновативни форми на обучение (изграждане на СТЕМ среда в няколко училища) и др.;

- Създадена е управленска организация за обхващане на лицата в предучилищна и училищна възраст от по-малките населени места без действащи образователни обекти (или с действащи училища с непълна образователна степен). С организиране на училищен транспорт е осигурен достъп на децата и учениците до средищни училища в съседни населени места;

- Разнообразният характер на реализираните меки мерки допълват и разнообразяват образователните дейности, което се доказва с нарастващия брой на участващите в тях ученици.

3.3.2. Промени в системата на социалните грижи и на системата на здравеопазването

В изпълнение на мерките и дейностите на ***Приоритет 2*** на ПИРО на община Марица *„Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението“* се констатира активна дейност на общинската администрация в областта на социалните грижи и дейности. За междинния период на изпълнение на ПИРО са осъществени редица проекти и конкретни ангажименти на общината за задоволяване на нуждите на лицата в уязвимо положение. Общината, освен партньор на държавните социални институции, провежда и собствена политика в областта на социалните грижи към лицата, нуждаещи се от такава специфична подкрепа.

3.3.3. Промени културната и спортната среда

Документите, определящи общинските политики в развитието на културата и опазването на културно-историческите обекти, са годишните календари на културни и спортни прояви в общината.

Основните културни дейности, осъществявани в селата на общината, се реализират в действащите читалища. В междинния период на изпълнение на

ПИРО продължава общинската политика за поддържане на материалната база на читалищата и на финансовото им подпомагане със средства от общинските бюджети. В периода 2021-2024 г. са одобрени и проекти, свързани с материалната база и с подпомагане на културни дейности в някои от читалищата в общината. Тези проекти се финансират от Програмата за развитие на селските райони, като финансовият ресурс е изцяло по линия на безвъзмездната финансова помощ (БФП). За отделните години се изготвят Годишни културни календари, свързани с търсени от хората културни мероприятия в населените места на общината. В тези календари са включени „меки" мерки, т.е. несвързани с инвестиционни финансови средства, културни мероприятия – събори, фестивали, чествания на празници на отделни села, чествания на бележити дати и др. Тези дейности са извършвани с активното участие на народните читалища в селата.

Специфично проявление, допълващо културната среда, е и духовната среда. Основни функции в духовната среда изпълняват молитвените домове на източното православие – селските църкви. С общински финансови средства са извършени малки ремонти на няколко църковни храма.

Културната среда, освен с читалищната дейност, е свързана и с разширяване на мрежата от културно-исторически обекти и провеждани мероприятия за тяхното социализиране и популяризиране. Политиките на местната власт в посочения период са насочени към използване на културната среда (интересни прояви на самодейното културно творчество и на културно-историческото наследство) за развитие на културно-познавателния туризъм. В междинния период са реализирани и 3 проекта, свързани с развитие на културно-познавателния туризъм, финансирани от ПРСР.

В междинния период на изпълнение на ПИРО не се наблюдава динамика в броя на регистрираните спортни клубове в общината. За сметка на това спортните клубове участват активно в организирани спортни прояви. Освен на местно (общинско равнище), някои от тях са и с регионално проявление.

Извод: С изпълнението на част от заложените проекти в ПИРО са постигнати промени, изразяващи се в утвърдени политики на местните власти и на неправителствения сектор (читалищата) и са насочени към:

- Съхраняване на културните дейности, обогатени с нови, съвременни форми на самодейното творчество, както и с привличане на нови участници;
- Съхраняване на утвърдени културно-исторически обекти и социализиране на нови атракции и превръщането им в привлекателни дестинации за развитие на културно-познавателния туризъм в общината;

- Привличане на външен финансов ресурс за подобряване на материалната база на културните институции в общината;

- Натрупване на опит от читалищните ръководства в изготвяне на проекти за осигуряване на външен финансов ресурс.

3.3.4.Промени в икономическата среда

В ПИРО са заложени Стратегически цели и мерки, насочени към икономическото развитие на общината. То е свързано с активността на бизнеса. В междинния период на изпълнение на плана икономическите субекти, основно представители на частния сектор, разработват проекти, свързани с подобряване на условията за развитие на бизнеса. С тях се кандидатства за финансова подкрепа от някои от оперативните програми на Европейския съюз. За проекти свързани с развитие на аграрния сектор, финансирането им е основно чрез Програмата за развитие на селските райони (ПРСР). Чрез финансово подпомагане на проекти в аграрния сектор по ПРСР се подпомагат и такива, които са с публичен характер – в социалната сфера и в селищната среда. В периода 2021-2024 г. по линия на ПРСР са изпълнени или са в процес на изпълнение голям брой проекти (в т.ч. и с бенефициенти публични институции) със значителен финансов ресурс. За проектите с публичен характер финансирането е изцяло по линия на безвъзмездната финансова помощ.

Измененията в икономическата среда се постигат и с реализация на голям брой проекти в индустриалния сектор. Тези проекти се финансират чрез действащите в този период Оперативни програми – ОП „Иновации и конкурентоспособност“ (с проекти одобрени в миналия програмен период и реализирани в първите 2 години на програмния период 2021-2022 г.). Редица проекти се подпомагат финансово и с ОП „Развитие на човешките ресурси“.

Налице е активност и по изпълнението на проекти, финансирани със средства по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ). Бенефициенти са основно фирми, работещи на територията на община Марица. Подготвените проекти са подадени за финансиране след 2023 г. Общият брой подадени проекти до 2025 г. е 83, които са на обща стойност 19 812 397 евро, от които 10 690 840.54 евро са безвъзмездна финансова помощ. Част от проектите са насочени към подобряване на технологичното и екологично оборудване, подкрепа за преход към кръгова икономика, закупуване на техника и др.

Важна особеност на финансирането на одобрените за подпомагане от оперативните програми е съучастието на бенефициентите със собствени средства. Основно то е в рамките на около 50% от общата стойност на съответния проект.

Извод: *Промените в икономическата среда,* резултат от изпълнението на проектите, свързани с развитието на бизнеса се изразяват в следното:

- Подобряване качеството на агротехническите операции при отглеждане на земеделски култури;
- Развитие на технологични възможности за модерни предприятия, преработващи селскостопански суровини;
- Обновяване на използваната земеделска техника чрез закупуване на съвременни селскостопански машини;
- Модернизиране на производството чрез внедряване на нови машини и поточни линии , подобряване на условията на труд и осигуряване на безопасна производствена среда;
- Подобряване на енергийната ефективност на предприятия от преработващата промишленост;
- Технологично обновление на редица производства, вкл. въвеждане на цифровизация на производствените процеси;
- Въвеждане на информационни и комуникационни технологии и подобряване на киберсигурността на определени икономически субекти;

Постигнатите в междинния период ***промени в икономическата среда*** – резултат от изпълнените проекти - имат следния ***ефект***:

- *повишаване привлекателността на общината за инвестиции в съвременни производства;*
- *разкриване на нови съвременни производства;*
- *утвърждаване на облика на функциониращите производствени зони и др.*

4. Оценка на въздействието на устройствената, инфраструктурната и екологичната среда

4.1. Оценка на въздействието на устройствената среда

В ПИРО са заложени Стратегически цели и мерки, свързани с устройственото развитие на общината, като една от мерките е осигуряване с актуални подробни устройствени планове, съобразени с ОУП на общината.

Периодът на действие на ОУП на общината, одобрен през 2010 г., е изтекъл, което обосновава необходимостта от изготвяне на нов по време на действие на ПИРО.

В междинния период на изпълнение на плана е започнало изработването на нов Общ устройствен план на община Марица (ОУПО), предхождано от одобрено от ОбС Задание. Планът е в окончателна фаза и предстои одобряването му. ОУПО изцяло респектира предвидените в ПИРО зони и подзони за въздействие.

Планът предвижда също така реконструкция и изграждане на нови общински пътища, с което се подобрява транспортната свързаност на населените места в общината, което е пряко свързано със ***Стратегическа цел 4.1***. *„Подобряване на транспортната и цифрова свързаност, развитие на електронните услуги и достъпност“.*

Планът осигурява база за изработване на последващи цялостни подробни устройствени планове на териториите за нова урбанизация, както и други устройствени планове и инвестиционни проекти за изграждане на необходимата довеждаща инфраструктура, с оглед повишаване атрактивността на съответните територии за външните инвеститори.

В междинния период са одобрени комплексни проекти и частични подробни устройствени планове или изменения на действащи такива (в съответствие с ОУПО от 2010 год. и негови изменения), съобразени с актуалните обществено-икономически и устройствени условия, вкл. с реализираните инвестиционни инициативи, заявените намерения и инвестиционното търсене като цяло.

4.2. Оценка на въздействието на инфраструктурната среда

В периода са реализирани част от амбициозните планове за подобряване на инфраструктурата.

По отношение на пътно-уличната мрежа са извършени реконструкция и рехабилитация на общински пътища и кръстовища между селата Граф Игнатиево, Динк, Желязно, Крислово, Калековец, Войводиново, Строево, Труд.

Продължават дейностите по реализация на стратегическия инфраструктурен проект в общината – Рехабилитация на общински път I-8 - Костиево-Радиново-Бенковски-III-805, като едновременно с това се подменя ВиК мрежата в селата Костиево, Радиново и Бенковски.

Извършени са ремонт и реконструкция на улици и обществени пространства в селата Калековец, Крислово, Трилистник, Маноле, Скутаре, Радиново, Маноле и др. Изпълнен е проектът „Въвеждане на съвременни енергийно-ефективни мерки за улично осветление“ в селата.

В периода са изпълнени множество проекти, свързани с подобряването и разширяването на ВиК инфраструктурата – довеждащи колектори, разширение и подмяна на разпределителните мрежи в селата, пречиствателна станция за

отпадъчни води и довеждащи колектори с. Маноле и Манолско Конаре и други съоръжения на ВиК инфраструктурата.

В ход е изготвянето на проекти за кандидатстване за финансиране от Европейския съюз по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. по Интервенция „II.Г.6 - Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура в селските райони".

Реализацията на инфраструктурните проекти създава условия за привличане на още инвестиции в региона, увеличава заетостта на населението, подобрява транспортната инфраструктура и комуникациите. Обновената пътна мрежа влияе на работната мобилност, на достъпа на местното население до общинския и областен център, способства за задържане на местното население и за повишаване благосъстоянието на жителите на Община Марица.

4.3. Оценка на въздействието на екологичната среда

Общинската администрация поставя състоянието на екологичната среда като базова предпоставка за качествен живот, развитие и просперитет на общността. Осъзната е необходимостта не само от опазването на компонентите на околната среда, но и разумното им ползване, особено в аспекта на променящите се климатични условия и възможността за успешна адаптация към тях. Осъществява се постоянен контрол на факторите, оказващи влияние върху природната среда в общината.

Действията на администрацията са насочени към подобряване условията в селищната среда, развитие и модернизация на екологичната инфраструктура, привличане и развитие на разно-секторни икономически дейности на базата на съхранена природна среда.

В отчетния период общината е извършила дейности по залесяване в горските територии, обновяване и подмяна на едроразмерна растителност по пътната и улична мрежа и в селищни паркове, както и създаване на нови. Очаква се положително въздействие върху качеството на атмосферния въздух, намаляване на шумовото натоварване, поддържане и развитие на зелената система, респ. на биоразнообразието. И не на последно място – благоприятна и климатично комфортна жилищна среда.

В междинния период на изпълнение на плана са реализирани проекти, свързани с реконструкция и рехабилитация на общински пътища и улици в населените места.

Обновената улична и пътна мрежа намалява емисиите на фини прахови частици, допринасяйки за повишаване качеството на атмосферния въздух и

подобрява акустичната среда от транспортния трафик. Реализацията на тези проекти е в пряка връзка и с изпълнение на Приоритет 4 - Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции.

Отчетено е изпълнение на проекти, свързани с водопреносната и канализационната инфраструктура на територията на общината. С обновяването и реконструкцията на довеждащите водопроводи и водоснабдителната мрежа в населените места, се постига оптимално ползване на водните ресурси и намаляване до минимум на авариите. Предотвратяване замърсяването на водните тела с биогенни елементи, респективно намаляване натиска на отпадъчните води върху чувствителната зона в общинската територия, се осъществява чрез проектите за развитие и доизграждане на канализационната мрежа и прилежащите й съоръжения.

Положително въздействие върху екологичната среда в общината оказват редица дейности, свързани с енергийната ефективност – въвеждане на централизирана система за управление на енергоефективно улично осветление в 14 населени места; изграждане на фотоволтаични инсталации за подобряване на енергийната ефективност в 2 детски градини, използване на въглеродно неутрални сметоизвозващи камиони. Реализацията им е по НПВУ по Приоритетна ос: Нисковъглеродна икономика, по ПРСР по Процедура Енергийна ефективност и собствено финансиране.

Опазването на живота, здравето и собствеността на населението, подобряването средата на обитаване, труд и отдих, както и увеличаване възможностите за икономическо развитие са в пряка зависимост от осъществяваната от общинската администрация превенция и перманентно изпълнение на дейности и мерки, свързани със защита от наводнения, пожари, промишлени аварии и други предвидими бедствия.

Извод: Промените в устройствената, инфраструктурната и екологичната среда оказват комплексно ефективно и ефикасно въздействие върху цялостното развитие на общината, а именно:

- Постигане на баланс между обществения и частния интерес по отношение ползването на поземления фонд при реализация на инвестиционни инициативи и регулиране на урбанизацията в ограничени функционално структурирани форми, опазващи качествените характеристики и стабилността на природната среда;
- Развитието на комуникационно-транспортната и техническата инфраструктура инициира привличане на още инвестиции в региона, увеличава заетостта на населението, подобрява мобилността и комуникациите и създава

благоустроена, достъпна и естетична среда за обитаване, труд и отдих на населението;

- Повишава се тенденцията за подобряване качествата на околната среда – по-чист въздух, опазване и оптимално ползване на земите, почвите, водните ресурси, повишаване на енергийната ефективност в публичните и частни дейности;
- Създават се условия за опазване и социализация на природното и на културното наследство;
- Провеждане на политика, съответстваща на целите и приоритетите на европейските и националните стратегически, програмни и планови документи.

Обобщената оценка на настъпилите изменения в различните видове среди в община Марица – резултат от изпълнението на ПИРО в периода 2021-2024 г. е ***задоволителна.*** Основанията за тази оценка се изразяват със следните аргументи:

- Неблагоприятните последици от проявлението на пандемията КОВИД -19, затрудняващи дейността както на бизнеса, така и на дейности в социалната и инфраструктурните среди, наблюдавани до 2022 г.;
- Стагниращо състояние на демографското развитие на общината;
- Забавено проявление на положителните ефекти в различните видове среди;
- Очаквани положителни ефекти от провежданите политики в периода след 2025 г.

5. Оценка на привлечения външен финансов ресурс

Изпълнението на приоритетите, стратегическите цели и мерките на ПИРО е свързано с разработването на голям брой проекти и дейности с характер на „меки“ мерки. Финансовото им осигуряване е свързано с ресурс, който изисква привличане на външни финансови средства. В програмния период на изпълнение на плана такъв финансов ресурс се осигурява по линия на действащите европейски програми и национални планове. Община Марица, определена като „селска“, подготвя проекти, с които кандидатства за финансово подпомагане основно от Програмата за развитие на селските райони. По-малко на брой, но с по-голям по размер привлечен финансов ресурс са проекти финансирани от ОП „Развитие на човешките ресурси“, както и по линия на Националния план за възстановяване и развитие.

Важни уточнения. При изработване на Междинната оценка за изпълнение на ПИРО на община Марица следва да бъде отчетено следното:

- *Високата активност на бизнеса в общината при изготвяне на проекти, с които се търси финансово подпомагане за: закупуване на нова техника и внедряване на съвременни технологии в аграрния сектор, технологично обновление на производствените процеси, развитие на кръгова икономика, развитие на енергоспестяващи производства в индустриалния сектор и др. Бизнесът финансира част от проектите с които кандидатства, като самоучастието е около 50% от стойността на съответния проект;*
- *С малки изключения, финансирането на проекти с публичен характер, основно от ПРСР, НПВУ и ОПРЧР е изцяло по линия на безвъзмездната финансова помощ. Само по два от проектите, финансирани по линия на НПВУ, общината участва с малък дял собствени средства;*
- *Някои от проектите с публичен характер (по НПВУ и по ПРСР) са стартирали в междинния период – през 2023 и 2024 г., като финализирането им е отчетено в първото полугодие на 2025 г. Тъй като по-голямата част от дейностите по тях е извършено през 2023 и 2024 г., те са отразени в Междинната оценка.*

5.1. Привлечен ресурс по ОП „Иновации и конкурентоспособност“

В началото на програмния период (2021 – 2022 г.), включен в Междинната оценка, са приключени няколко проекта, стартирали в края на предишния програмен период - 2014-2020 година. Сред тях се открояват проекти, свързани с преодоляване последиците от пандемията COVID -19.

От информацията, съдържаща се в Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейския съюз в България в програмния период 2021-2027 г. (ИСУН 2026 г.), в община Марица финансова помощ са получили 20 проекта от бизнес бенефициенти. Финансирането е от действащата в миналия програмен период *ОП „Иновации и конкурентоспособност“* (ОПИК). Финансовото подпомагане е за възстановяване на МСП от кризите и е по процедурата *„Подкрепа на микро и малки предприятия за преодоляване на икономическите последствия от пандемията COVID-19“.* Част от проектите са подготвени през 2019 и 2020 г., а са изпълнени през 2021 и 2022 г. Проектите са на обща стойност 1 455 997 лв., от които БФП е в размер на 688 517 лв. Собственото финансиране е 767 479,3 лв.

Изискванията на ОПИК за финансово подпомагане на предлаганите от отделните компании проекти, е същите да бъдат осигурени със собствено финансиране в рамките на 50% от общата стойност на самото проектно предложение. Срокът на приключване на проектите е 9 – 10 месеца. Всички одобрени проекти са приключили и БВП е разплатена в предвидения срок.

5.2. Привлечен ресурс по Програмата за развитие на селските райони

Основен външен донор на финансов ресурс в община Марица за програмния период 2021-2027 г. е ПРСР. За финансово подпомагане по съответните мерки на тази европейска програма с проекти кандидатстват както бизнеса, така и публични институции – общинската администрация, читалища, училища и др.

В междинния период 2021-2024 г. за финансово подпомагане са предложени и одобрени общо 41 проекта. Те са както с инвестиционен характер, така и дейности, определени като „меки“ мерки.

Таблица 5

Привлечен финансов ресурс по ПРСР – общо от бизнеса и публичния сектор

Подмярка на ПРСР	Брой проекти	Одобрена стойност (лв.)	В т.ч. БФП (лв.)	Собствени средства (лв.)
4.1.Инвестиции в земеделски стопанства	15	932 267,5	466 134	466 133,8
4.2. Инвестиции за преработка на селскостопански продукти	6	590 030,2	294 720	29 5310,4
6.4.1.Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности	3	59 123	38 429	20 694
7.2. Инвестиции за разширяване на малка по мащаби инфраструктура	5	821 224,7	821 224,7	0
7.5. Инвестиции за публично ползване на инфраструктура в зони за отдих и туризъм	3*	237 893,87	237 893,9	0
М01„Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване на културното и природното наследство на селата. Съхраняване, развитие и валоризиране специфичната местна идентичност и местната култура“	9	859 080,59	859 080,6	0
Общо за периода 2021-2024 г.	**41**	**3 499 619,84**	**2 717 482**	**782 138,2**

** Два от проектите са одобрени в миналия период, но са реализирани през 2021 и 2022 г.*

Източници: *ИСУН 2000 (данни за периода 2021-2024 г.; Електронен регистър на проектите подадени по стратегията за ВОМР на МИГ община Марица към 20.07.2024 г.*

Проектите, насочени към подпомагане на земеделските производители и развитие на дейности с преработката на селскостопански продукти, са свързани с изпълнение на мерки по ***Стратегическа цел 3.1.****"Устойчиво икономическо развитие, базирано на местни ресурси и инициативи на бизнеса за привличане на нови инвестиции".*

Част от проектите, финансирани по ПРСР, са с *публичен характер.* Изпълнението им оказва въздействие върху селищната и социалната среда. Това са проекти, насочени към финансиране на дейности за разширяване и подобряване на малки по мащаби инфраструктура (улици, тротоари и др.) в населените места. Друга част от проектите с публичен характер са свързани със формиране на зони за отдих и туризъм. Внимание е отделено и на съхраняване на културно-историческото наследство, на традиции и занаяти в отделните населени места, подпомагане на читалищата и др.

Проектите, финансово подпомагани от ПРСР са свързани с изпълнението на следните стратегически цели на ПИРО:

✓ *Стратегическа цел 1.2. Подобрена селищна среда за пълноценни условия за живот на обитателите;*

✓ *Мярка 2.3.4. Насърчаване на културното разнообразие и съхраняване на културното наследство;*

✓ *Стратегическа цел 3.3. Развитие на устойчив туризъм, базиран на местни ресурси".*

Таблица 6

Привлечен финансов ресурс от ПРСР по приоритети на ПИРО от бенефициент публичен сектор

Стратегически цели и мерки на ПИРО	Брой проекти	Одобрена стойност (лв.)	В т.ч. БФП (лв.)
Стратегическа цел 1.2. Подобрена селищна среда за пълноценни условия за живот на обитателите	5	821 224,7	821 224,7
Мярка 2.3.4. Насърчаване на културното разнообразие и съхраняване на културното наследство	9	859 080,59	859 080,6
Стратегическа цел 3.3. Развитие на устойчив туризъм, базиран на местни ресурси"	3	237 893,87	237 893,9
Общо за периода 2021-2024 г.	**14**	**1 918 199**	**1 918 199**

Източник: *ИСУН 2000 (данни за периода 2021-2024 г.)*

От реализираните по ***Стратегическа цел 1.2.*** проекти с привлечен външен финансов ресурс, изцяло БФП, са:

- *„Реконструкция на ул. „Хан Аспарух“ в с. Калековец“ - стойност на проекта - 191 398 лв.;*

- *„Реконструкция на ул. „35-та“ в с. Маноле“ – I етап – стойност на проекта -180 624 лв.;*

- *„Реконструкция на пространството пред Културен дом с. Маноле“ - I етап – стойност на проекта - 176 980 лв.;*

- *„Изграждане тротоар на ул. „Христо Ботев“ с. Скутаре“ – стойност на проекта - 84 532 лв.*

Ефектът от реализацията на посочените 4 проекта се изразява в подобряване селищната среда в селата Маноле, Калековец и Скутаре. От проектите по ***Мярка 2.3.*** (общо 9 броя, реализирани в периода 2021-2024 г.) с по-голям привлечен външен финансов ресурс също изцяло като БФП са:

- ***Реализирани до 2023 г.***

- *„Да запазим миналото, за да сме горди пред бъдещето“ – стойност на проекта - 19 576 лв.;*

- *„Празник на лютеницата“ - стойност на проекта - 19 260 лв.;*

- *„Проучване на „Римски път“- стойност на проекта -18 800 лв.;*

- ***В процес на реализация – 2023 – 2024 г.***

- *„Съхранявай и предай“ - стойност на проекта - 19 332 лв.;*

- *„Съхраняване и развитие на местната идентичност и живото културно наследство на село Костиево - "Искри от миналото за по светло утре“ - стойност на проекта - 20 616 лв.;*

- *Пресъздаване на местни традиции и обичаи чрез две възстановки - „Еньовден“ и „Лазаровден" – стойност на проекта -18 500 лв.;*

- *Да попеем, да поиграем" – стойност на проекта -19 356 лв.*

Основни бенефициенти по проектите по мярка 2.3. на ПИРО са община Марица и народните читалища в селата Маноле, Рогош, Костиево, Желязно и Бенковски. Привлеченият финансов ресурс е 100% БФП.

Ефектът от изпълнените проекти е съхраняване на местните идентичности, на традициите в бита и духовността на населението, запазване на духовния и културен живот в населените места. На второ място ефектът е свързан с потенциалите на общината за развитие на културно-познавателния туризъм. Проектите имат отношение и към подобряване качествата на социалната среда в населените места и като цяло в общината.

Към ***Стратегическа цел 3.3.*** с финансово подпомагане от ПРСР в междинния период (2021-2024 г.) са изпълнени три проекта. Те са насочени към използването на разполагаемия туристически ресурс на общината, а именно:

- *Създаване на туристически пункт към Културно- информационен център "Малтепе" – стойност на проекта – 44 600 лв.;*

- *„Обществена зона за отдих в с. Царацово“- реализиран с привлечен ресурс - 91252 лв.;*

- *„Изграждане на велоалея със зона за отдих в с. Бенковски“ - реализиран с привлечен ресурс -139 452 лв.*

Ефектът от трите проекта е свързан с по-доброто използване на наличния туристически ресурс с цел популяризиране туристическа дестинация "Марица.

Това е и предпоставка за предприемане на съвместни действия на всички заинтересовани от развитието на туризма страни - община, туроператори, частни инвеститори, Консултативен съвет по туризъм и др. Трите проекта съдействат за постигане на напредък в изпълнение не само на ***Стратегическа цел 3.3.***, а и на ***Стратегическа цел 3.1.*** *“Устойчиво икономическо развитие, базирано на местни ресурси и инициативи на бизнеса за привличане на нови инвестиции“*

5.3. Привлечен ресурс по ОП „Развитие на човешките ресурси“

В периода 2021-2024 г. по тази оперативна са одобрени 2 проекта, а именно:

- *Толкова различни, толкова еднакви- привлечен финансов ресурс 54 343 лв.;*

- *Готови за социалната реформа в Община „Марица“*

Първият от два проекта е изпълнен, а вторият е в процес на реализация със срок на приключване 2025 г. И по двата проекта бенефициент е община Марица. Ефектът от изпълнението на двата проекта е да бъдат създадени условия за укрепване на административния капацитет на служителите в Община Марица, ангажирани с изпълнението на правомощията им по прилагане на нормативната уредба в сферата на социалните услуги

И двата проекта са свързани с изпълнението на ***Стратегическа цел 2.1*** *Подобряване на социалната среда и достъпа до качествени услуги*

5.4. Привлечен ресурс по Националния план за възстановяване и устойчивост

След 2022 г. се очертава активност по подготовка на проекти, финансирани от Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ). Първите проекти, по които се кандидатства за финансово подпомагане от НПВУ, са подготвени от бизнеса и от публичния сектор в община Марица и са подадени за одобрение през 2022 и 2023 г. Реалното изпълнение на част от одобрените за финансово подпомагане проекти стартира през 2023 г. Финансова подкрепа получават проекти, които отговарят на целите на НПВУ, а именно: укрепване на конкурентоспособността на икономиката чрез мерки в сферата на образованието, цифровите умения, ускорено внедряване на иновациите и на съвременните технологии в производствения сектор и в сферата на услугите и др.

Бенефициенти от бизнеса са фирми, работещи на територията на община Марица. В част от проектите, основните дейности са насочени към подобряване на технологичното и екологичното оборудване, закупуване на съвременна техника, подкрепата за преход към кръгова икономика, изграждане на собствени фотоволтаични инсталации, въвеждане на съвременни информационни и комуникационни технологии и др.

От *публичния сектор*, освен Общинската администрация, бенефициенти са и основните училища в селата Труд, Граф Игнатиево, Рогош, Бенковски, Царацово, Костиево, Войводиново, Войсил, Скутаре Значим проект, с който общинската администрация кандидатства за финансово подпомагане от НПВУ, е „Въвеждане на съвременни енергийно-ефективни мерки за улично осветление в община Марица“. В основните училища в посочените села се реализират проекти по изграждане на СТЕМ среда.

В периода 2022-2025 г. в община Марица са одобрени проекти, една част от които са реализирани до 2024 г., а други са в процес на изпълнение и със срок на завършване през 2025 и 2026 г. Обект на анализ и оценка са само проектите, одобрени и финансирани в междинния период 2021 -2024 г. Проектите с бенефициенти общината и училищата са започнати през 2024 г, но ще бъдат завършени през 2026 г., Поради тази причина те следва да бъдат оценявани в *Последващата оценка* на изпълнение на ПИРО.

Привлеченият по НПВУ финансов ресурс по вида на бенефициентите е както следва:

- *Общ брой проекти одобрени за финансово подпомагане в периода 2022-2024 г.* – 38, от които реализирани в периода 2021-2024 г. 19, а 9 са стартирали през 2024 г.

- От тях бенефициенти от частния сектор – 19 проекта, изцяло изпълнени през 2024 г., но са със срок на завършване 2026 г.

- Бенефициенти от публичния сектор – 9 проекта, одобрени и стартирани през 2024 г. и със срок на приключване 2026 г. (*Не са предмет на Междинната оценка*)

- Общ финансов ресурс -

- За проекти от частния сектор – 4 734 371, 8 лв. (2 386 302,6 лв. БФП и 2 348 069,2 лв. собствени средства);;

- Проекти от публичния сектор - 720 101 лв. (100% БФ)

Реализираните в междинния период проекти имат отношение към изпълнението на няколко стратегически цели на ПИРО, а именно: *Стратегическа цел 1.1, Стратегическа цел 1.3 и Стратегическа цел 3.1.*

Ефектът от изпълнението на проектите, финансово подпомагани от НПВУ в частния сектор, се изразяват в по-пълното и ефективно използване на потенциала на община Марица за растеж на икономиката, подобряване на условията за развитие на кръговата икономика и др.

Таблица 7

Привлечен външен финансов ресурс по оперативни програми и други източници по проекти реализирани в община Марица в междинния период 2021-2024 г.

Финансов източник (ОП, НПВР и др.	брой проекти	привлечени средства (лв.)	в т.ч. БФП (лв.)	собствени (лв.)
ОП "Иновации и конкурентоспособност"/1	20	1455997	688517	767480
ПРСР	41	3499619	2717482	782137
ОП РЧР	1	54343	54343	0
НПВР	19	4734371	2386302	2348069
Общо – бизнес и публичен сектор	81	9744330	5846644	3897686

Източник: *ИСУН – данни за периода 2021-2024 г.*

/1 ОП „Иновации и конкурентоспособност“ се изпълнява в програмния период 2014-2020 г., но подпомаганите проекти свързани с преодоляване последиците от KOVID -19 са реализирани през 2021 и 2022 г.

Привлечен финансов ресурс по ***проекти с публичен характер***. В междинния период 2021-2024 г. в община Марица са подготвени, одобрени и са изпълнени редица проекти. Те са свързани с развитието на редица дейности с публичен характер. Основни данни за този тип проекти са както следва:

- Общ брой на проектите – 30, от които финансово подпомогнати от ПРСР -24 (изцяло като БФП!;
- Общ размер на финансовия ресурс - 4434820,11 лв., в т.ч. 2831111,04 лв. по ПРСР.
- По НПВУ стартиралите през 2023 - 2024 г. .са насочени към изграждане на СТЕМ среда в образованието. Те са финализирани в първото тримесечие на 2025 г., като основните дейности са извършени в междинния период – 2023 и 2024 г. По два от проектите, финансирани от НПВУ, които са в процес на реализация, общината участва със собствени средства в размер на 19 381,7 лв.

Реалните ефекти от привличането и използването на значителен външен финансов ресурс е свързано с реализацията на част от планираните мерки с публичен характер по отделните приоритетни направления, водещи до:

- Подобряване качествата на селищната среда – благоустроени публични части на населените места – улични платна и тротоари, площадни пространства, подобрено осветление и др.;
- Подобрена енергийна ефективност на някои детски заведения и училища;
- Подобрена образователна и спортна инфраструктура;
- Подобрени условия за достъп до образование, подобрени социални услуги и др.;
- Съхраняване на културно-историческото наследство

Основни изводи. Привличането на външен финансов ресурс е от значение за провежданите политики за устойчиво развитие. Това е важен момент както за бизнеса, така за публичния сектор. На основата на получените резултати в периода 2021-2024 г. могат да бъдат формулирани следните обобщени изводи:

- Реалните постъпления на финансови средства по одобрените по програмите на ЕС за настоящия програмен период става от началото на 2023 година;
- Финалното финансово отчитане на проектите е планирано през 2025 г., а за някои от проектите с по-голям финансов ресурс и през 2026 г. Така

реалния принос на привлечените външни финансови средства ще се оценява с *Последващата оценка* на изпълнение на ПИРО;

- Разчитайки само на собствен финансов ресурс, без средствата от външни финансови източници, не е възможно да бъдат реализирани заложените в ПИРО стратегически цели, мерки и дейности;
- Значимостта на средствата, осигурявани от оперативните програми на ЕС, е силно подчертана за реализацията на проектите с публичен характер. Тези средства са изцяло под формата на безвъзмездна финансова помощ;

6. Оценка на изпълнените „меки“ мерки

Макар и с по-ниска тежест от мерките и дейностите с инвестиционен характер, „меките“ мерки, включени в Индикативния списък на ПИРО имат отношение към изпълнението на стратегическите цели и приоритетите на самия план. В средносрочен план (междинния период) на изпълнение на ПИРО меките мерки се инициират основно от местните власти (общинската администрация) и от някои образователни институции, читалища и неправителствения сектор. Такива мерки са по-ясно заложени в документи на общинската администрация – общински програми и планове, в Годишните културни и спортни календари. Изпълнението на „меките“ мерки е свързано с прилагане на организационни дейности, насочени към подобряване качеството на публичните услуги – основно в сферата на образованието, културата и съхраняването на културно-битови традиции в населените места, на спортни събития и др.

В Индикативния списък на ПИРО са заложени немалко „меки“ мерки. Те присъстват като дейности в ***стратегическа цел: 1.1.*** *„Съхранена природна среда за развитие на конкурентни сектори, базирани на природна среда“;* ***мярка 2.3.4.*** *„Насърчаване на културното разнообразие и съхраняване на културното наследство“;* ***стратегическа цел 3.3.*** *„Развитие на устойчив туризъм, базиран на местни ресурси“ и др.*

Важна особеност на инициираните меки мерки, особено на тези заложени в културните и спортните календари на община Марица е, че редица от тях са с постоянен характер. Друга особеност в изпълнението на дейности, включени в Индикативния списък дейности на ПИРО и отбелязани като „меки“ мерки, е че част от тях са подготвени като проекти и са одобрени за външно финансиране.

В периода след приемане на ПИРО от общинския съвет до 2024 г. са реализирани следните по-значими „меки“ мерки, трансформирани като проекти с външно финансово подпомагане, а именно:

- *Проект „Пътешествие по пътя на римляните“.* Проектът е стартиран през 2024 г. със срок на изпълнение 2025 г. Финансира се от ПРСР чрез

подхода ВОМР (Водени от общностите местно развитие) на МИГ „Марица“ и е на стойност 10 178,8 лв. Свързан е с визуализация на нематериалното културно наследство чрез създаване на възстановка чрез макет на Диагоналния римски път (*Via Diagonalis*). Предвидено е макетът да бъде разположен в двора на Културно-информационен център „Малтепе“ в село Маноле;

- *Проект „Дестинация Марица“.* Това е мека мярка, свързана с изпълнение на Стратегическа цел 3.3. „Развитие на устойчив туризъм, базиран на местни ресурси. Има отношение и към ***2.3.4.“Насърчаване на културното разнообразие и съхраняване на културното наследство“*** Стратегическа цел 2.3. Проектът също е стартирал през 2025 г. и е насочен към издаването на *туристически наръчник – книжка за Община "Марица".* Финансира се от ПРСР чрез подхода ВОМР (Водени от общностите местно развитие) на МИГ „Марица“ и е на стойност 6 135,5 лв. Туристическият наръчник на община Марица включва исторически факти и артефакти, културни ценности, места с историческа стойност, представляващи туристически интерес;

- *Проект "Да попеем, да поиграем".* Свързан е с Мярка 2.3.4. ***2.3.4.“Насърчаване на културното разнообразие и съхраняване на културното наследство“*** Проектът стартира през 2024 г. и се финансира от ПРСР с финансов ресурс 9 896,55 лв. е с бенефициент НЧ "Васил Левски-1930 г." - с. Бенковски. Насочен е към съхраняване на обичаите, свързани с честването на празника Св. Дух, който е традиционен за селото. В заложените дейности, освен концерти и други културни дейности, са предвидени и средства за подобряване и на читалищната база. Проектът е приключил в началото на 2025 г.

Като *организационна слабост* в реализацията на меките мерки в стратегическа цел 3.3. „*Развитие на устойчив туризъм, базиран на местни ресурси*“ може да се отбележи слабото популяризиране, липсата на указателни табели, ориентиращи посетителите до някои туристически атракции (културни пейзажи). Тази липса е отразена и в общинските програми за развитие на туризма за 2023 и 2025 г.

7. Оценка на качеството на организацията по изпълнението и мониторинга на ПИРО

След приемане от Общинския съвет на ПИРО е създадена нужната организация за неговото изпълнение. Отговорностите за това са възложени на структурни звена в общинската администрация – дирекция „Програми и проекти“, Дирекция „Устройство на територията“, звена от „Специализирана администрация.

Съществено място в организацията на изпълнението на заложените в ПИРО стратегически цели и конкретизиращите ги мерки (дейности) заема подготовката на проекти. Отговорни за това са целево определените структурни звена и водещи в тях експерти в общинската администрация.

Организацията по изпълнение на приоритетите, стратегическите цели и мерки по изпълнение на ПИРО, осъществявана от общинската администрация са свързани с реализацията на дейности (проекти и „меки“ мерки) с *публичен характер.* В съответствие с нормативно определените правомощия (основно по линия на ТСУ) общината съдейства на бизнеса за изпълнение на инвестиционни намерения на отделни фирми.

Работата по подготовката на проекти с подчертан инвестиционен характер включва:

- Добра обосновка за необходимостта от проекта и очаквания ефект от неговото изпълнение;
- Подготовка на цялостната изискуема документация за одобряване финансирането на проекта;
- Подписване на договор за финансиране на проекта;
- Провеждане на процедура за избор на изпълнител по ЗОП,, когато това се изисква от действащата нормативна уредба;
- Осъществяване на инвеститорски контрол по време на изпълнение на инвестиционния процес;
- Съдействие при проверките на съответните управляващи органи, осигуряващи безвъзмездна финансова помощ по одобрените проекти и др.

Един от ефектите от подготвените проекти, с които се кандидатства за привличане на външно финансиране по действащите в програмния период оперативни програми и Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), е свързан със сключването на договори за финансирането и изпълнението на съответния договор.

В организацията по изпълнение на ПИРО – Марица в междинния период на реализацията му - 2021-2024 г. ангажиментите на определените структурни звена са с превес върху мерките и дейностите с подчертан *публичен характер.*

Заедно с това е оказвано съдействие и по реализация на някои проекти по Приоритет 1. на плана, свързани с дейността на частния сектор. Това съдействие се изразява в оказване на услуги по линия на устройството на територията, подобряване на съществуваща и изграждане на нови елементи на довеждаща инфраструктура (пътна, енергийна и водопроводна) до

новоизграждани производствени обекти във формираните производствени зони на територията на община Марица.

В междинния период 2021-2024 г. са извършени процедурите по дейностите, ангажимент на общината и свързани с подпомагане на бизнеса. Част от тях са изпълнени в междинния период на изпълнение на ПИРО, а други са в процес на изпълнение през 2024 и 2025 година.

Като *слабост* в реализацията на изпълнението и на мониторинга на ПИРО може да бъде посочено слабото популяризиране на основните резултати, постигнати в междинния период. За целта е нужно да се използва официалния сайт на общината. Подробната информация, съдържащата се в Отчетите за изпълнение на Програмата за управление на община Марица за 2023 и 2025 г. могат да бъдат популяризирани по подходящ начин освен в медийното пространство и чрез сайта на общината

Оценката на организацията по изпълнение на ПИРО е ***добра***. Тази оценка засяга дейността на структурните звена на общинската администрация с определени функции по изпълнение на ПИРО. Препоръките са насочени към подобряване на действията по Мониторинга за наблюдение изпълнението на ПИРО.

8. Оценка на постигнатия напредък

Оценката за постигнатия напредък се базира на степента на достигане на заложените в ПИРО индикатори. В плана са включени два типа индикатори – за резултат и за продукт. Индикаторите за резултат са с базови, междинни и целеви числови величини. Достигнатите стойности на индикаторите по изпълнението на целите и мерките, съдържащи се в Приоритетите на плана, са съобразени само с изпълнените в междинния период проекти с инвестиционен характер и инициативи с характер на „меки“ мерки. Някои от одобрените за финансиране проекти в периода 2021-2024 г. продължават да са в процес на реализация през 2025, дори и 2026 г. Такива проекти не се оценяват в Междинната оценка от гледна точка на постигнатия напредък. Ефектът и ефективността на същите ще бъде предмет на следваща *Последваща оценка на ПИРО.*

Степента на достигнатия напредък се определя като процент на числовата стойност на постигнатия резултат, отнесена към целевата стойност на индикатора към 2024 г. Заложената междинна стойност на съответния индикатор се използва като ориентир.

За определяне на постигнатия напредък се използват статистически данни

и оперативна информация на общинската администрация и други управленски структура към 2024 г. В определени случаи се ползват и данни от 2025 г., с които се отчита изпълнението на мерки и дейности (проекти) изпълнени или в процес на изпълнение в 2024 г.

Достигнатите стойности на постигнатия напредък към 2024 г. са от изпълнените проекти, агрегирани по специфичните цели на ПИРО. За някои от специфичните цели в ПИРО са заложени само целеви, без междинни стойности на индикаторите. За такива стратегически цели междинните стойности са определени експертно.

В ПИРО на община Марица са заложени следните индикатори за резултат, отразени в следната таблица:

Таблица 8

Постигнат напредък в достигане стойностите на индикаторите за резултат в ПИРО – община Марица 2021-2027 г.

Специфична цел	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Междинна стойност	Целева стойност	Постигнат напредък към 2024 г.
СЦ 1.2. „Подкрепа на предприемаческата активност за създаване на нови иновативни малки и средни предприятия“						
СЦ 1.2.	Разкрити работни места в нови малки и средни предприятия	брой	0	15	30	**21**
СЦ 1.2.	Размер на привлечени средства от външни източници (ОП, други Национални програми)	хил. лв.	67 261 (2014 – 2020 г.)		75 000	**9 744**
СЦ 1.2.	Гъстота на фирмите на 1000 д от населението	брой		42,0	48,0	**49,1**

Специфична цел	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Междинна стойност	Целева стойност	Постигнат напредък към 2024 г.
СЦ 1.3. „Развитие на устойчив туризъм, базиран на местни ресурси“						
СЦ 1.3.	Легла в места за настаняване	брой		143	160	**244**
СЦ 2.2. „Подобрена селищна среда за пълноценни условия за живот на обитателите“						
СЦ 2.2.	Дял на обектите – публична общ. собственост с подобрена енерг. ефективност	%	0	30	40	**11**
СЦ 2.3. „Опазване на местните ресурси чрез подобряване на екологичната инфраструктура“						
СЦ 2.3.	Население с подобрено водоснабдяване	%			95	**79**
СЦ 2.3.	Монтирани енергоспестяващи лампи по уличното осветление	брой			1000	**0/**[1]
СЦ 2.3.	Население с подобрено водоснабдяване	**%**			95	**88**
СЦ 3.1. „Подобряване на социалната среда и достъпа до качествени услуги“						
СЦ 3.1.	Ученици, обучавани в подобрена учебна среда	%	-	-	80	**61**
СЦ 3.1.	Въведени иновативни форми на обучение	брой	0	0	4	**3**
СЦ 3.1.	Разкрити нови социални услуги	брой	-	0	2	**2**

Специфична цел	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Междинна стойност	Целева стойност	Постигнат напредък към 2024 г.
СЦ 4.1. „Подобряване на транспортната и цифрова свързаност, развитие на електронните услуги и достъпност“						
СЦ 4.1.	Население с подобрено транспортно обслужване	%		0	70	**23**

/[1] – през 202685 г. са подменени 4505 LED лампи в 14 населени места

Пояснения към получените индикатори към 2024 г:

- Размерът на привлечения ресурс от външни източници е по-нисък от базовия през 2020 г., поради последиците от пандемията КОВИД 19 и реалното стартиране на проектите по оперативните програми през 2023 и 2024 г. Финансовото приключване на много от изпълняваните проекти е през 2025 и 2026.г. и не се отчита в Междинната оценка;
- Все още е нисък относителният дял (в %) на обектите с публичен характер с подобрена енергийна ефективност. Това са 2 ЦДГ и 1-2 други обекта;
- С реализиране на няколко проекта за рехабилитация на съществуващи и разширение на водопроводната мрежа в някои населени места е постигната стойност на индикатора „Население с подобрено водоснабдяване“ доближаващ се до целевата стойност на същия;
- Постигнатите стойности на индикаторите, засягащи образованието, също се доближават до целевите им стойности;
- Стойността на индикатора „Население с подобрено транспортно обслужване“, които са значително по-ниски от целевите стойности на същия, е поради зависимостта на развитието на пътническия автомобилен транспорт от страна на превозвачите от община Пловдив. През 2024 г. се реализира договор за транспортното обслужване на населението от селата Калековец, Радиново, Трилистник, Царацово и Ясно поле, което формира и стойността на индикатора, съобразен с броя на населението от посочените населени места.

Таблица 9

Качествена характеристика на изпълнение на индикаторите за резултат

Процентно съотношение на изпълнения в 2024 г. спрямо целевата стойност (в %)	**Качествена оценка (степен на изпълнение)**
От 0 до 25	Слабо изпълнение
От 26 до 50	Добро изпълнение
От 51 до 75	Много добро изпълнение
От 76 до 100	Отлично изпълнение
Над 100	Много високо изпълнение

С качествена оценка по отношение на постигнатата степен на изпълнение към 2024 г. са следните индикатори:

- слабо изпълнение - „Размер на привлечени средства от външни източници“ (13 % от целевата стойност);
- добро изпълнение – „Дял на обектите – публична общинска собственост с подобрена енергийна ефективност“ (27,5%;) „Население с подобрено транспортно обслужване“ (32,9%);
- много добро изпълнение - „Разкрити работни места в нови малки и средни предприятия“ (70%), „Въведени иновативни форми на обучение“ (73,1%), „Ученици, обучавани в подобрена учебна среда“ (69,3);
- отлично изпълнение - „Население с подобрено водоснабдяване“ (83,2), „Гъстота на фирмите на 1000 д от населението“ (100%);
- много високо изпълнение – „Легла в места за настаняване“ (152,4%)

Оценка на постигнатия напредък. На основата на достигнатите стойности на индикаторите за резултат оценката на достигнатия напредък към 2024 г. е **много *добра.*** Основанията за тази оценка са:

- Преобладаващата степен на достигане на изпълнение на целевите стойности на индикаторите (като % на изпълнение) по 2 индикатора;
- Много добро изпълнение – по два индикатора;
- Незадоволително изпълнение - 1 индикатор;
- Отлично изпълнение – 1 индикатор.

В заключение – ***обобщената оценка*** за постигане на целите и устойчивостта на резултатите по оценяваната приоритетна област 1 е ***много добра***. По нея е постигнат значителен напредък, който следва да бъде запазен и в ПИРО на община Марица – 2021-2027.

9. Препоръки към по-нататъшното изпълнение на ПИРО

Една от важните задачи на Междинната оценка е да формулира препоръки към изпълнението на ПИРО в периода 2025-2027 г. Те се основават на констатираните пропуски и слабости по изпълнение на плана в междинния период 2021-2024 г.

- С цел обективизиране на констатациите по изпълнение на ПИРО в периода 2025 -2027 г. и подпомагане на работата по изготвяне на Последващата оценка следва да се изпълни нормативното изискване за изготвяне на *Годишни доклади* за 2025 и 2026 година.
- Продължаване на политиката за интегрирано развитие на общината, чрез засилване на партньорството на местните власти с представители на бизнеса и неправителствения сектор.
- Подобряване на ролята на мониторинга като се популяризира ежегодно напредъка в изпълнението на ПИРО в официалния сайт на община Марица и други канали за популяризиране на резултати от изпълнението на плана.
- Продължаване на процедурите за набиране на нови идеи за проектни предложения към Програмата за реализация на ПИРО, като акцентът се постави към стратегическите цели в плана, които са с най-ниска степен на постигане на напредък по изпълнението.
- При подготовката на нови проектни предложения да се отчита направените констатации и изводи в Междинната оценка по изпълнение на Стратегическите цели на ПИРО в периода 2021-2024 г.

Докладът за междинната оценка на Плана за интегрирано развитие на община Марица е изготвен от експертен екип на БУЛПЛАН ООД в състав:

Икономгеограф, д-р на географските науки Илия Копралев - ръководител екип, части „Демография“, „Социална инфраструктура“, „Икономическа среда“, оценки, изводи и препоръки

Арх. Александър Петрович - част „Оценка на въздействието на устройствената среда“

Еколог Любов Миланова – част „Оценка на въздействието на екологичната среда“

Инж. Анна Владова - част „Оценка на въздействието на инфраструктурната среда“